

Introducere. CONTRACTUL (REGULI GENERALE)

Secțiunea I. Contractul: mijloc juridic de realizare a intereselor persoanelor

În cursul vieții lor, oamenii intră în diverse relații sociale pentru realizarea intereselor lor individuale sau de grup. La baza înțelegerii lor se află „*Libertatea, adică facultatea naturală de a face ceea ce-i place, (care este starea normală a omului)*” (s.n.)¹.

Contractul este o formă juridică (calificată) a relației sociale realizată între persoane². În dreptul civil, termenii de contract și „convenție” au, în principiu, aceeași semnificație³.

În lume, contractul este recunoscut drept *instrumentul cvasiexclusiv al circulației averilor* și unul dintre mecanismele juridice esențiale ale activității economice.

Regulile comune ale dreptului contractual sunt date de teoria generală a contractului, domeniu abstract, cu rol principal în *formularea conceptelor fundamentale*.

Concret, contractul se regăsește numai în formele sale particulare, ale „contractelor speciale” (de exemplu, vânzarea, locațiunea, împrumutul, mandatul etc.).

În consecință, existența incontestabilă a „contractelor speciale” *nu presupune, implicit, și existența unui „contract general”*. Astfel, în viața reală, așa-zisul „*contract – izvor de obligații*” *nu există*.

¹ În acest context, contractul reprezintă *expresia libertății individului* în dreptul privat; a se vedea D. Alexandresco, *Principiile dreptului civil român*, vol. III, Tipografia Curții Regale, București, 1926, p. 5.

² În doctrina juridică cu influențe profund filozofice, „contractul este un acord de voință, conflictul este un dezacord de voință”. „Oamenii vor să se lupte, să se impună, sunt mai de grabă conflictuali decât îngerași sau amorași”; a se vedea A. Săvescu, *Conflictul juridic. Alegerea de către avocat a soluției*, în *Practică avocațială*, de A. Săvescu, M. Cioroabă, R. Nițoiu, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 735.

³ Potrivit doctrinei, convenția este o noțiune generală, foarte largă, ce cuprinde în sfera sa și contractul; a se vedea L. Pop, *Tratat de drept civil. Obligațiile. Contractul*, Ed. Universul Juridic, București, 2009, p. 14.

Codul civil leagă teoria generală a contractelor de teoria generală a obligațiilor. Astfel, „cunoașterea dreptului obligațiilor *trece prin cunoașterea contractelor*” (s.n.)¹.

§ 1. Voințele individuale: fundamentul contractului

Voința reprezintă capacitatea individului de a acționa rațional pentru realizarea unor scopuri elaborate, în mod anticipativ, pe plan mental².

Juridic, voința drept categorie psihologică are o dublă semnificație: voința generală, adică a întregii societăți sau a unor grupuri sociale și voința individuală, caracteristică unui singur individ³.

A. Voințe interne și voințe exteriorizate

După exteriorizarea sa, distingem între:

– *voința internă* (reală, adevărată), elementul psihologic ce corespunde exact intenției persoanei de a contracta;

– *voința declarată* (manifestată, exteriorizată), element material al voinței interne, realizat în scris, verbal sau prin gesturi edificatoare.

Deși subordonată celei interne (reale), *voința declarată este totuși singura realitate percepută de terți* (în baza căreia aceștia contractează) și *singura, de regulă, care produce efecte față de aceștia*⁴.

De cele mai multe ori, voința internă „se suprapune” formei sale exteriorizate (voința declarată). Este însă posibil ca voința declarată să nu corespundă integral voinței interne (reale) a contractantului⁵. În această

¹ A se vedea Ph. Malaurie, L. Aynès, Ph. Stoffel-Munck, *Drept civil. Obligațiile*, Ed. Wolters Kluwer România, București, 2010, p. 191; Fr. Terré, Ph. Simler, Y. Lequette, *Droit civil. Les obligations*, Dalloz, Paris, 2013, p. 31 și urm.

² Voința poate fi analizată atât ca *fenomen*, ce ține de particularitățile psihice ale persoanei, dar și ca *proces*, forma specifică de organizare psihică a întregii activități; a se vedea B. Zörgö, *Ce este voința?* Ed. Enciclopedică Română, București, 1969, p. 12.

³ A se vedea N. Popa, *Teoria generală a dreptului*, Ed. All Beck, București, 2002, p. 94; I. Ceterchi ș.a., *Teoria generală a statului și dreptului*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1967, p. 334 și urm.

⁴ Practic, voința poate fi descompusă în două elemente: operațiunea intelectuală și exteriorizarea acesteia; a se vedea G. Boroi, C.A. Anghelescu, *Curs de drept civil. Partea generală*, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 127.

⁵ Cu privire la corelația dintre voința internă și voința declarată, a se vedea C.T. Ungureanu, *Drept civil. Partea generală. Persoanele*, Ed. Hamangiu, București, 2013, p. 130.

situație, *voința internă este esențială* (prevalează) în raport cu voința declarată (art. 1266 alin. 1 C. civ.).

Potrivit legislației naționale (de inspirație franceză), interpretarea clauzelor contractuale se face în raport de *voința internă*, reală a părților (*principiul interpretării subiective* a contractului).

Principiul interpretării subiective a fost criticat în doctrină, în principal, pe considerentul că procesul de căutare a voinței interne „întreține o stare de insecuritate în relațiile contractuale” (spre deosebire de voința declarată, care este mult mai precisă). În realitate, opoziția dintre poziția adoptată de legiuitorii francez și german nu este radicală, deoarece, în ciuda principiilor diferite, soluțiile adoptate sunt apropiate (rezultând că distincția dintre cele două doctrine este numai „academică”)¹.

Apreciem că interpretarea normei private (contractul) în raport de voința internă a părților este o soluție logică și realistă, deoarece părțile contractante sunt cunoscute (spre deosebire de norma publică, în care legiuitorul este necunoscut și interpretarea se face exclusiv în raport de voința manifestată, declarată: textul de lege)².

B. Acordul de voințe: esențial

Contractul este recunoscut drept creația voințelor individuale a unor persoane („legea părților”).

Potrivit principiului libertății contractuale *limitate*, legea poate impune însă condiții în toate etapele contractului (formare, executare, finalizare).

În prezent, asistăm însă la încheierea unor așa-zise „contracte” prin *dispoziția imperativă a legii*. Este, evident, vorba despre acțiunea legii asupra contractului (dusă la extrem).

În contextul de mai sus, se pun întrebări precum:

– până unde poate merge intervenția legiuitorului în contract (are și legiuitorul limitele sale)?

¹ În consecință, *distincția dintre voința internă și voința declarată este numai relativă*, deoarece, tehnic, „voința nu poate fi separată total de rădăcinile sale psihologice”; a se vedea C. Larroumet, *Droit civil, Les obligations. Le contrat. Conditions de formation*, Economica, Paris, 2007, p. 131-133.

² Cu privire la stabilirea voinței părților, sub aspect practic, a se vedea A.E. Săvescu, M. Cioroabă, R. Nițoiu, *Practica avocațială*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 403 și urm.

– poate legea *înlocui consimțământul* părților la încheierea contractului civil (esențial și liber, tot prin dispoziția legii) sau consimțământul poate fi, și el, „dirijat”?

Discuția pe tema intervenției legii în materie contractuală nu este lipsită de importanță teoretică și practică. Reamintim numai problema stabilirii regimului juridic aplicabil așa-ziselor „contracte forțate” (de exemplu, asigurarea obligatorie de răspundere civilă, asigurarea obligatorie a locuințelor, încheierea „forțată” a unor locațiuni etc.).

Apreciem că *natura juridică* a actelor „obligatorii” de formație bilaterala, de mai sus, trebuie căutată în domenii ce exced raporturilor de drept privat¹.

Încercând să răspundem la întrebările de mai sus prezentăm, în continuare, cele mai reprezentative poziții doctrinare.

§ 2. Contractul: libertate de voință sau dirijism?

Contractul este, indiscutabil, o *expresie a libertății individului*, fiind unanim recunoscut că *voința acestuia este fundamentul contractului*.

Având în vedere însă că, pentru a căpăta calificare juridică, voința individuală trebuie să respecte rigorile legii, în doctrină s-au pus întrebări precum:

– este libertatea de a contracta nelimitată?

– în ce raport se află voința individuală cu dispoziția legală (respectiv, care este raportul dintre interesul individual și cel general)?

Răspunsul la întrebările de mai sus presupune, de fapt, alegerea între conceptul autonomiei de voință și cel al libertății contractuale limitate.

a). *Principiul autonomiei de voință* presupune că încheierea și forța obligatorie a actelor juridice *depind exclusiv de voința părților* (nu de lege).

Conceptul autonomiei de voință a apărut la sfârșitul secolului al XIX-lea, când a cunoscut și „epoca sa de aur”². Inițial, contractul era, în general,

¹ Contractul civil este „rezultatul acordului dintre persoane, iar nu rodul unui *dictat juridic*, așa cum este actul administrativ” (s.n.); a se vedea P. Vasilescu, *Drept civil. Obligații*, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 234. În același context, contractele obligatorii (impuse, forțate) ar putea intra în *categoria cvasi-contractelor*, în care legea (nu voința persoanei) este cea care creează legătura de drept din care rezultă contractul; a se vedea Ch. Lachièze, *Droit des contrats*, Ellipses, Paris, 2012, p. 21.

² Principiul autonomiei de voință, adoptat de redactorii Codului civil francez din 1804, și-a avut originea în *teoria dreptului natural* (Grotius, secolul al XVIII-lea), care pune în evidență libertatea omului și a voinței sale, a teoriei *contractului social* a lui

superior legii. Astfel, *legea nu avea, în principiu, decât un rol supletiv*, și anume stabilirea numai aspectele pe care contractanții nu le avuseseră în vedere. Pe scurt, actul juridic obliga *numai pentru că așa au vrut părțile*.

Principiul a fost deseori criticat pentru *subestimarea rolului pe care legea trebuie să îl joace în existența actelor juridice*¹. Tot astfel, teoriei inițiale i s-a reproșat și *neglijarea imperativelor buneii-credințe și ale echității*.

Dreptul contemporan al contractelor recunoaște rolul fundamental al voinței, dar voința nu mai este autonomă (nelimitată), ci trebuie corelată cu respectul datorat legii².

Reconsiderarea conceptului autonomiei de voință a avut drept consecință *declinul libertății de a contracta și al forței obligatorii a voinței*.

Cu toate cele de mai sus, conceptul autonomiei de voință își menține *utilitatea*, prin aceea că *explicită regulile importante ce dirijează regimul juridic al contractului*.

b). *Principiului libertății contractuale limitate* are în vedere că părțile sunt libere să încheie orice contracte (și să determine conținutul acestora), *în limitele impuse de lege, de ordinea publică și de bunele moravuri* (art. 1169 C. civ.).

Rezultă că libertatea voinței juridice *trebuie exercitată numai în limitele legale*. Acestea au în vedere respectarea *ordinei publice*.

Noțiunea de ordine publică se compune din: *ordinea politică, morală, socială și economică*. În doctrină, limitele voinței sunt cuprinse în conceptul „conformității contractului cu ordinea publică și bunele moravuri”³.

Rousseau (adoptată de Kant, care a utilizat pentru prima oară formula „autonomie de voință”) și a influenței *liberalismului economic*, sintetizat de Carbonnier în sintagma „laissez contracter”.

¹ Într-o nouă abordare a secolului al XX-lea, contractul devine obligatoriu numai dacă norma de grad superior (legea) autorizează subiectele să creeze o normă de grad inferior (contractul). În consecință, contractul (care creează drepturi subiective) nu are valoare juridică decât dacă corespunde regulilor dreptului obiectiv; a se vedea H. Kelsen, *La théorie juridique de la convention*, 1940, p. 14.

² Voința individuală devine, în aceste condiții, „un instrument privilegiat de realizare a nevoilor sociale” (*teoria voluntarismului social*); a se vedea J. Flour, J.L. Aubert, É. Savaux, *Droit civil. Les obligations. L'acte juridique*, Sirey, Paris, 2006, p. 79 și urm.

³ Pentru o analiză profundă a conformității contractului cu ordinea publică și bunele moravuri, a se vedea L. Pop, *op. cit.* (2009), p. 368 și urm. și doctrina franceză: J. Ghestin, G. Loiseau, Y.M. Serinet, *La formation du contrat. Tome 1: Le contrat – Le consentement*, L.G.D.J., Paris, 2013, p. 378 și urm; F. Terré, Ph. Simler, Y. Lequette,

c). *Contractul: voință individuală și voință publică.* În doctrină s-a apreciat că *voința individuală este determinantă*, iar „Legea – ca act normativ obiectiv – nu poate fi considerată esența contractului nu numai datorită faptului că este altceva substanțial decât contractul, dar ea în sine nu reprezintă decât o generalizare inaptă să producă în sine nimic concret”¹.

Deci, voința individuală de a contracta *nu poate fi autonomă* (liberă de orice încorsetare legală), fiind *limitată de norma imperativă* a legii. Voința individuală rămâne însă *esențială* în formarea, executarea și finalizarea contractului².

În consecință, deși conceptul autonomiei de voință a suferit limitări în timp, intenția părților a rămas „incontestabil *un element absolut necesar* pentru definirea noțiunii de act juridic” (s.n.)³. Astfel, conform analizei clasice, „inima contractului este acordul de voințe”, care îi determină consistența.

În strânsă legătură cu ordinea publică și principiul libertății contractuale se pune și problema bunei-credințe și cea a fraudei la lege. Potrivit art. 1170 C. civ., părțile „trebuie să acționeze cu bună-credință atât la negocierea și încheierea contractului, cât și pe tot timpul executării sale”.

Buna-credință este o cerință legală, *specifică domeniului executării* contractului, potrivit căreia părțile trebuie să-și îndeplinească obligațiile asumate astfel încât efectele contractului să corespundă voinței părților și scopului urmărit de acestea, în concordanță cu legea, regulile de conviețuire socială și bunele moravuri⁴.

op. cit. (2013), p. 377 și urm.; L. Mazeaud, Fr. Chabas, *Leçons de droit civil. Obligations. Théorie générale*, Montchrestien, Paris, 1998, p. 104.

¹ „Autonomia de voință este teoria – în sensul ei etimologic de viziune – care ne spune că *voința contractanților face dreptul*. Autonomia de voință e o concepție filosofică, ea întemeiază libertatea umană pe consimțământul rațional, dat în cunoștință de cauză, al singurei ființe raționale care deocamdată există: omul” (s.n.); a se vedea P. Vasilescu, *Un chip al postmodernismului recent: dreptul consumatorului*, în „Consumerismul contractual. Repere pentru o teorie generală a contractelor de consum”, Ed. Sfera Juridică, Cluj-Napoca, 2006, p. 17.

² Pentru amănunte, a se vedea S. Angheni, *Raporturile juridice dintre profesioniștii-comercianți*, Ed. Ch Beck, București, 2014, p. 2 și urm.

³ A se vedea L. Pop, *op. cit.* (2009), p. 16.

⁴ Pentru amănunte, a se vedea M. Duțu, *Dicționar de drept privat*, Ed. Mondan, București, 2002, p. 91.

Frauda la lege reprezintă încălcarea intenționată, de către părți, adevsea prin utilizarea unor mijloace viclene, a dispozițiilor imperative ale legii, cu ocazia încheierii sau executării unui contract.

§ 3. Contractul: greu de definit?

După modelul Codului civil francez de la 1804, contractul a fost definit, în general, drept un acord de voință (voințe) realizat cu scopul de a produce (raporturi) efecte juridice.

Pentru comparație, reamintim că doctrina națională, adeptă a „teoriei actului juridic” (după modelul doctrinei germane), definește asemănător și actul juridic (*o manifestare de voință făcută cu intenția de a produce efecte juridice*, adică de a naște, modifica sau stinge un raport juridic civil concret¹).

În doctrina recentă, actul juridic civil „normă privată” a fost definit și ca „o declarație de voință făcută cu intenția de a *modifica circuitul civil*”, caracterizată prin: *o voință declarată, efecte juridice și recunoașterea socială a utilității actului*².

Potrivit art. 1166 C. civ., „Contractul este *acordul de voințe dintre două sau mai multe persoane* (realizat, încheiat, format, s.n.) cu intenția de a constitui, modifica sau stinge un raport juridic”.

Din formularea legislativă de mai sus, reținem adoptarea sintagmei „*acord de voințe*”, mai apropiată de realitate, deoarece *nu se poate vorbi despre o voință (unică) a contractului, ci numai de voințe individuale (concordante)*³.

¹ Cunoscută ca „definiția tradițională”; a se vedea Gh. Beleiu, *Drept civil român. Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil*, Ed. Șansa SRL, București, 1998, p. 125; G. Boroi, *Drept civil. Partea generală. Persoanele*, Ed. Hamangiu, București, 2008, p. 185; E. Chelaru, *Drept civil. Partea generală*, Ed. All Beck, București, 2003, p. 98.

² În această concepție, actul juridic este analizat „ca o procedură generatoare de norme private” (s.n.); a se vedea P. Vasilescu, *Relativitatea actului juridic civil. Repere pentru o nouă teorie generală a actului de drept privat*, Ed. Rosetti, București, 2003, p. 62 și urm.

³ Precizăm că, în doctrină, contractul este prezentat ca fiind „produsul întâlnirii dintre voințele individuale ale viitoarelor părți contractante”; a se vedea L. Pop, *op. cit.* (2009), p. 155.

Definiția contractului a fost deseori criticată¹, cel puțin pentru următoarele două neajunsuri:

a). nu orice manifestare de voință individuală devine act juridic civil, ci numai aceea care îndeplinește condițiile de validitate cerute de lege;

b). contractul produce efecte juridice pentru atingerea scopului urmărit (de părți)².

Apreciem că definirea contractului³ ar trebui să țină cont de caracteristicile sale generale:

– contractul este actul juridic *cel mai cunoscut*⁴; reprezentativitatea contractului derivă, în primul rând, din *utilitatea sa practică*, fiind cel mai cunoscut procedeu tehnic (juridic) de realizare a schimburilor economice⁵;

– contractul este un *act juridic special*, rod al acordului a două sau mai multe voințe individuale;

– contractul este și un *act juridic complex*, în cuprinsul căruia se regăsesc *elemente ce urmează o anumită ordine*, precum: motivația contractării, manifestări precontractuale, voințe individuale concordante, momentul încheierii (perfectării) actului, raportul juridic (obligațiile părților) și scopul, finalitatea urmărită;

– contractul se încheie pentru realizarea intereselor persoanelor, pentru *atingerea obiectivelor urmărite de părți* (finalitatea voințelor juridi-

¹ În pofida neajunsurilor sale, definiția „tradițională” are însă meritul de a exprima, în general, distincția dintre actele juridice și faptele juridice civile (ca evenimente sau acțiuni omenești producătoare, fără intenție, de efecte juridice); a se vedea A. Pop, Gh. Beleiu, *Drept civil. Teoria generală a dreptului civil*, București, 1980, p. 186.

² Doctrina admite că *orice manifestare de voință are o cauză* (un scop); în caz contrar, *asumarea unei obligații fără niciun scop* „nu poate fi decât opera unei persoane lipsite de rațiune”; a se vedea A. Ionașcu, *Drept civil. Partea generală*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1963, p. 90 și urm.; D. Cosma, *Teoria generală a actului juridic civil*, Ed. Științifică, București, 1969, p. 220.

³ Etimologie: din lat. *contraho*, *-ere* = a trage împreună, apoi a reuni, a strânge împreună.

⁴ Reamintim că actele juridice se divid în: acte juridice unilaterale, contracte și acte juridice colective (caracterizate prin aceea că pot fi impuse și unor persoane ce nu participă la încheierea lor; de exemplu, în cadrul societății anonime, votul acționarilor majoritari angajează și răspunderea acționarilor minoritari, neparticipanți la luarea deciziilor).

⁵ A se vedea X. Henry, *Des contrats civils et commerciaux aux contrats de consommation*, Presses Universitaires de Nancy, 2009, p. 77; F. Terré, Ph. Simler, Y. Lequette, *Droit civil. Les obligations*, Dalloz, Paris, 2002, p. 29.

ce)¹; în acest context, efectele contractului (obligațiile civile²) *reprezintă* (numai) *mijloace juridice de realizare a scopului urmărit de părți*³.

Față de cele de mai sus, definim *contractul* drept o înțelegere (un acord, pact) dintre două persoane (de regulă), încheiată în condițiile legii, care produce efecte (mijloace) juridice⁴ în vederea realizării intereselor (scopurilor) urmărite de părți.

Pe scurt, contractul este o „înțelegere juridică”, adică o formă calificată care asigură părții de bună-credință concursul forței coercitive a statului.

În acest context reamintim că doctrina cunoaște, ca excepție, și situații în care, prin acordul de voințe, nu se dorește intrarea în raporturi juridice. De exemplu „acordurile neobligatorii” care nu dau naștere la obligații juridice. Este cazul actelor de curtoazie sau de complezență, angajamentelor de onoare, scrisorilor de intenție etc.⁵

Contractul este reglementat în Cartea a V-a „Despre obligații”, Titlul II „Izvoarele obligațiilor”, Capitolul I „Contractul”, art. 1166-1323 C. civ.

§ 4. Reconsiderarea noțiunii de contract. Orientări actuale

Contractul înseamnă: *voință privată, dar și voință publică*.

¹ „În fond, cei care încheie un act juridic nu urmăresc atât să stabilească anumite raporturi, cât *realizarea conținutului lor*”; a se vedea P. Vasilescu, *Actul juridic civil*, în „Introducere în dreptul civil” de I. Reghini, Ș. Diaconescu, P. Vasilescu, Ed. Hamangiu, București, 2013, p. 424.

² „Teoria generală a obligațiilor este *cheia de boltă a dreptului civil*. Și mai mult, se poate afirma că ea constituie baza întregii construcții a dreptului, mai ales a dreptului privat” (s.n.); a se vedea L. Pop, *Tratat de drept civil. Obligațiile. Regimul juridic general*, Ed. C.H. Beck, București, 2006, p. 3.

³ „Actul juridic se săvârșește într-un anumit scop, pentru realizarea căruia *obligația nu constituie decât mijlocul*. Este evident că părțile din actul juridic nu și-ar asuma obligațiile dacă nu ar nădăjdui că în felul acesta își vor atinge scopul propus” (s.n.); a se vedea D. Cosma, *op. cit.*, p. 220.

⁴ Reciprocitatea și interdependența este *de natura obligațiilor contractuale* (nu însă și de esența contractului). De regulă, obligațiile părților sunt *diferite*, dar ele pot fi și asemănătoare (de exemplu, în contractul de societate, obligațiile coincid). Tot astfel, de regulă, *obligațiile părților se află într-un echilibru, dar, ca excepție, ele pot fi și inegale* (de exemplu, donatarul are numai o obligație de recunoștință, de gratitudine).

⁵ Pentru amănunte privind distincția dintre contract și „accords non obligatoires”, a se vedea Ch. Lachièze, *op. cit.*, p. 23-25.

Emanație a intereselor persoanelor la scară restrânsă, contractul își produce efectele în temeiul *îndatoririi morale a individului* de a-și respecta cuvântul dat și a-și achita angajamentele.

În raport cu legea publică am putea spune că „norma privată” (contractul) este *mai umană, mai apropiată de sufletul și interesele individului*.

Legea părților (contractul) se supune întotdeauna legii publice, însă *raportul dintre ele diferă* în funcție de momentul evoluției societății și a intereselor sale.

În consecință, asistăm la inerente *reconsiderări ale conceptului* inițial de contract. În doctrina franceză¹ se apreciază că *evoluția actuală a contractului este marcată de cinci direcții majore*:

a). *Vitalitate dar și stagnare*. Dezvoltarea inițiativei individuale face să apară *noi contracte*, în timp ce contractele clasice devin adesea *standardizate și repetitive*.

b). *Sociologism în creștere*, cu accent pe *calitatea contractului*. Dacă în 1804, dreptul contractelor comerciale se opunea contractelor civile (prin specificul activității comerciale), astăzi se impune o altă noțiune, aceea de *profesionist* (de exemplu, transportator, medic, notar, constructor etc.) cu obligații particulare și, respectiv, *consumator* cu drepturi de informare, consiliere, securitate.

c). *Judiciarizare progresivă*. Dacă în 1804 judecătorul *nu avea un rol activ în contract* (limitându-se la a-i ordona executarea sau a-i constata vicierea), astăzi judecătorul (sau arbitrul) *poate adesea atenua, modera* (sau chema la negociere) și chiar *reechilibra* obligația contractuală.

d). *Influența dreptului european*. Astfel, multe directive și regulamente au efecte inclusiv asupra practicii contractuale (în materie bancară, asigurări, instrumente financiare, protecția consumatorilor, concurență etc.). Mai mult, sunt în curs de elaborare mai multe proiecte de Cod european al contractelor.

e). *Influența comerțului internațional*. Modernizarea relațiilor de afaceri și consecința sa, uniformizarea dreptului contractelor internaționale exercită o influență asupra contractelor interne.

În concluzie, *dreptul contractelor evoluează lent*. Astfel, schimbările sale sunt mai încete decât în dreptul bunurilor, al răspunderii delictuale și, mai ales, al persoanelor și familiei.

¹ A se vedea Ph. Malaurie, L. Aynès, Ph. Stoffel-Munck, *Les obligations*, Defrénois, Paris, 2011, p. 182-183.

Deși există o criză, contractul nu reculează, *ci avansează*. Mai precis, dreptul contractelor cunoaște „o explozie prin fracționare, în izvoarele sale și în obiectul său”¹ (care nu corespunde unei reglementări moniste).

Ne raliem truismului potrivit căruia „Contractul există *de iure* în sine, pentru că el nu este decât *expresia juridică a libertății individuale*” (s.n.)².

§ 5. Categoriile de contracte

Gruparea contractelor pe categorii prezintă importanță teoretică și practică pentru *identificarea caracteristicilor și a regimului juridic aplicabil* fiecărui contract civil în parte.

Doctrina organizează contractele după criterii precum: conținutul și corelația lor, modul de formare și de executare, scopul urmărit etc.

După caracterul dispoziției legale care le reglementează, clasificările sunt: expres prevăzute de Codul civil și implicite.

A. Clasificări expres prevăzute în Noul cod civil

a). După *raportul dintre obligații*, contractele sunt: bilaterale (sinalagmatice) și unilaterale.

Contractele sinalagmatice sunt acelea în care „obligațiile născute din acesta sunt reciproce și interdependente”, așa încât fiecare parte are atât calitatea de creditor, cât și pe cea de debitor (art. 1171 C. civ.). De exemplu, în contractul de vânzare-cumpărare, părțile au, în același timp, calitățile de creditor și debitor.

În materie contractuală, contractele sinalagmatice *constituie regula*.

Pe lângă reciprocitatea și interdependența obligațiilor, contractele sinalagmatice presupun și un *echilibru între prestațiile părților* (impus de accepțiunea generală a contractului, în sine)³.

Contractele unilaterale sunt cele în care obligațiile părților *nu sunt reciproce sau interdependente*, chiar dacă executarea lor „presupune obligații în sarcina ambelor părți” (art. 1171 C. civ.)⁴.

¹ A se vedea Ph. Malaurie, L. Aynès, Ph. Stoffel-Munck, *op. cit.* (2011), p. 183.

² „Dacă mâine ar dispărea toate textele de lege, contractul și dreptul său nu ar fi prea mult vătămate”; a se vedea P. Vasilescu, *op. cit.*, (2006), p. 2 și doctrina franceză citată.

³ A se vedea M.L. Magdo-Belu, *Contractul de vânzare în noul Cod civil*, Ed. Hamangiu, București, 2014, p. 5 și urm.

⁴ Calificarea drept „unilateral” a unui contract în care ambele părți au obligații (dar care nu sunt reciproce) este *creatoare de confuzii*, deoarece termenul de contract